

Boncz Ferenc életútja és munkássága

The life and work of Ferenc Boncz

Sándor István

Prof. Dr., tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA doktora
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar
sandor.istvan@ajk.elte.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány bemutatja Boncz Ferenc életútját és munkásságát, amelynek aktualitását az képezi, hogy tiszteletére szobrot emeltek szülőhelyén.

Módszertan: Jelen tanulmány a témakörrel kapcsolatos korabeli híradások, beszámolók, szakmai írások és Boncz Ferenc publikációinak feldolgozása és elemzése alapján, elsődlegesen a jogtörténeti kutatások módszertani eszközeivel készült.

Megállapítások: Boncz Ferenc teológiát tanult, harcolt az 1848–49-es szabadságharcban, majd jogászi diplomát szerzett. 1877-től a közalapítványi királyi ügyigazgatóság vezetője volt miniszteri tanácsosi ranggal. Elsősorban a közalappal és egyházpolitikai kérdésekkel foglalkozott, emellett korának elismert egyházjogászának számított, számos könyve és tanulmánya jelent meg. Érde-
mei elismerésül nyugdíjazásakor a Lipót-rend lovagkeresztjében részesítették.

Érték: Boncz Ferencnek a haza és a köz szolgálata terén kifejtett tevékenysége és munkássága kiemelkedőnek minősül, amelynek bemutatása például szolgál napjainkban is.

Kulcsszavak: Boncz Ferenc, egyházjog, közalapítványi királyi ügyigazgatóság

Abstract

Aim: The study presents the life and work of Ferenc Boncz, the actuality having been marked by the erection of a statue in his honour in his birthplace.

Methodology: The present study is based on the contemporary news reports, articles, professional writings and the publications of Ferenc Boncz, and was primarily prepared using the methodological tools of legal history research.

Findings: Ferenc Boncz studied theology, fought in the 1848–49 War of Independence, and later graduated as a lawyer. From 1877 he was head of the Royal Administration of Public Foundations, with the rank of ministerial advisor. He was primarily concerned with public funds and church policy, and was a recognised ecclesiastical lawyer of his time, publishing numerous books and studies. In recognition of his services, he was awarded the Knight’s Cross of the Order of Lipót on his retirement.

Value: The activity and work of Ferenc Boncz in the service of his country and the public is considered outstanding, and its presentation serves as an example even today.

Keywords: Ferenc Boncz, ecclesiastical law, royal administration of public foundations

2023. augusztus 25-én került sor Udvardon Boncz Ferenc magyar közalapítványi ügyigazgató, egyházjogász szobrának felavatására. A mellszobor Lebó Ferenc Munkácsy-díjas szobrászművész, Magyarország Érdemes Művésze, Udvard díszpolgárának az alkotása. A szoboravatáson részt vett Branislav Becík, Nyitra Megye Önkormányzatának elnöke, Udvard korábbi polgármestere, a szobor adományozója. Szintén részt vett az ünnepségen Salgó Tibor, a Csemadok Udvardi Alapszervezetének elnöke, Kristína Fridriková, Udvard polgármestere, Nagy András esperes-plébános, továbbá Görföl Jenő és Nemszmeri Tünde, a Csemadok országos elnökségének két tagja.¹ Ebből az alkalomból érdemesnek tartjuk, hogy Boncz Ferenc életútjáról és munkásságáról megemlékezzünk.

Életének kezdeti évei

Boncz Ferenc 1829. december 2-án született Udvardon, édesapja megyei tisztviselő volt (Szinyeyi, 1891).² A gimnáziumot Komáromban végezte, majd a papi hivatás iránt mutatott érdeklődést. Mint papnövendék először Pozsonyban, majd Nagyszombaton tanult teológiát. A szabadságharc alatt, 1849 májusában honvéd lett, és Komáromban szolgált egészen a fegyverletételig, amikor hadnagyként fejezte be katonai pályafutását a 101. zászlóaljnál. Ezt követően

---

1 A jelen írás a szerző ünnepségen tartott beszédének szerkesztett változata.

2 Életútjáról röviden Szinyeyi József: *Magyar írók élete és munkái I-XIV* kötetben olvashatunk.

jogi tanulmányokat folytatott a pozsonyi királyi jogakadémián és a budapesti egyetemen, majd 1860-ban ügyvédi oklevelet szerzett.

Jogászi pályáját a muzslai járásbírósnál kezdte, azután a komáromi és az aranyosmaróti úrbéri törvényszéknél dolgozott, ahonnan a királyi táblához rendelték be szolgálattételre, és ott fogalmazóként működött.³ 1867-ben a közalapítványi királyi ügyigazgatóságnál lett ügyész, majd Eötvös Loránd, az akkori kultuszminister, érdemeinek elismeréséül 1869-ben aligazgatóvá nevezte ki. 1873-ban Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter osztálytanácsossá nevezte ki a magyar királyi vallás- és közoktatási minisztériumban.

Jeles egyházjogász volt és ilyen tárgyú írásai élénk figyelmet keltettek szakmai körökben.⁴ Tudományos munkásságának kezdetét az 1870-es évek második felében megjelent háromkötetes „*A Magyar Közigazgatási Törvénytudomány kézikönyve*” (1876) és a „*Magyar államjog*”⁵ (1877) című könyvei képezték. Ez utóbbi mottójául a mai napig érvényes megállapítását adta: „*Ha nem ismerjük, nem is tisztelhetjük a törvényt; pedig a törvény tisztelete: a haza szeretete.*”

A kultuszminisztérium Hegedűs Lajos Candid⁶ által vezetett alapítványi ügyosztályától került – háromévi szolgálat után – 1877 elején a közalapítványi királyi ügyigazgatóság élére,⁷ miniszteri tanácsosi ranggal. A Causarum regalium Director et sacrae Regni coronae Fiscalis tisztsége a magyar királyi ügyek igazgatóját és egyben a szent korona ügyvédjét jelentette, aki a királyt jogi – főleg birtokvisszaszerzési – ügyekben képviselte, és a mai ügyészi hivatal előzményének tekintendő.

---

3 Magyar Nemzet, 1901. április 3., 4.

4 Megjegyzem, hogy napjainkban is rendszeresen hivatkoznak műveire. Például Koi Gyula: A közigazgatási jog szerepe a megalkotandó Polgári Törvénykönyv tükrében. Sári János: Rekviem a magyar alkotmányjogért. Szalma József: Gondolatok a „Magyar jogtudósok” sorozat I–III. és legújabb IV. kötetében. Sente Zoltán: A historizáló alkotmányozás problémái – a történeti alkotmány és a Szent Korona az új Alaptörvényben. Vincze Attila: Szokás, szokásjog és konvenció az alkotmányjogban.

5 Boncz Ferencz *Magyar államjog* című könyvében elkülönítette egymástól a területi viszonyokat a jogi állam eszméjétől, és megállapította, hogy „*közjogilag mindaz az állam területének tartandó, amit egykor az állam jogosan birt és amiről az jogérvényesen és véglegesen le nem mondott. Oly országrészek tehát, melyek erőhatalommal foglaltattak el, melyek tekintetében erőszak kényszeríté az államot ideiglenes lemondásra, de reájuk nézve a visszakövetelési igény nyíltan vagy hallgatagon fentartott, azok, habár tényleg az állam hatalma alatt nem állanak is, mégis ahhoz tartozóknak tekintendők*”.

6 Hegedűs Lajos Candid (Nagyvárad, 1831. október 3. – Rákospalota, 1883. június 13.): jogi író, az MTA levelező tagja (1874).

7 A közalapítványi ügyigazgatóság történeti előzményeiről Nánási László *A vad hatóságai 1848/49-ben* című írásában írt. Az intézmény 1949. december 31. napján szűnt meg, a funkcióját az igazságügyminiszter Jogügyi Hivatala vette át. Lásd a 4355/1949. (XII. 30.) MT rendeletet a Közalapítványi Ügyigazgatóság megszüntetése tárgyában.

Munkássága közalapítványi ügyigazgatóként

Mint közalapítványi ügyigazgatónak fontos hatásköre volt egyházpolitikai kérdésekben. Egyrészt ügyészi minőségben jogvédője volt a vallás-, tanulmányi- és egyetemi alap és az országos alapítványok több milliós értékeinek. Másrészt a közigazgatás problematikus kérdéseiben szakmai véleményével segítette a kultuszminisztérium munkáját. Az 1870-es években az ügyek legnagyobb részében ez szükséges is volt. Boncz Ferenc számos szakmai kérdésben segített a megfelelő gyakorlat kialakításában, ami alapos elméleti képzettsége mellett nagy gyakorlati érzékéből is fakadt. A kultuszminisztérium irattárának igen becses szellemi értékét képezik javaslatai és munkái.

Különösen nagy gyakorlata volt a főpapi javak körüli eljárás tekintetében. Hivatali szolgálata alatt a kormány megbízottjaként harminc éven keresztül ő járt el a leggyakrabban a megüresedő püspökségek átvételénél és átadásánál. Feladatát képezte a helyszíni leltározás, az egyházi törzsvagyonnak és az örökösöket megillető részeknek az elkülönítése, és az új javadalmak beiktatása körül fölmerülő kérdések megoldása. Az ezen a területen szerzett tapasztalatairól szóló, a Vallás- és Közoktatásügyi Magyar Királyi Minisztérium megbízásából írt, „*A katolikus főpapi hagyatékok körüli eljárás és az erre vonatkozó főbb rendeletek*” című,⁸ 1878-ban megjelent hiánypótló műve szolgált alapul a vallásügyi és igazságügyi miniszterek által a főpapok után maradt törzsvagyon elkülönítése és a hagyatékok rendezése tárgyában kibocsátott rendeletnek, továbbá annak az 1890. évi vallásügyi miniszteri rendeletnek, amely a főbb katolikus egyházi javadalmak feletti legfelsőbb felügyeletet és a vagyonkezelés ellenőrzését szabályozta (Borovszky, 1907).

Boncz Ferencnek közalapítványi ügyigazgatósága ideje alatt számos kényes jogi kérdéssel is foglalkoznia kellett. A kongrua,⁹ az autonómia, az alapok jogi természetének és vagyonkezelésének ügye mind jelentős ütközési pontok voltak Trefort Ágoston miniszter és Simor János esztergomi érsek között. Súlylódásokkal telített volt a miniszter és a prímás közti kapcsolat, amit fokoztak a megürült püspöki székek betöltésének egyes személyi kérdései. Ezt próbálták oldani az Alapokat Ellenőrző Bizottság intézményének 1880-ban történt megteremtésével, amelynek funkciója az volt, hogy a miniszternek – a saját véleménye mellett – a közalapok vagyoni ügyeiben a bizottság esetleg ellentétes álláspontját is meg kellett vitatnia előterjesztéseiben, amikor a királynak, mint legfőbb kegyúrtnak a végső döntését kérte. A bizottságban Boncz Ferenc is aktívan részt vett.

---

⁸ Egy folytatólagos tanulmányt is írt ebben a témakörben (Boncz, 1878).

⁹ A kongrua a lelkipásztorok papság ellátásáról való gondoskodást jelenti olyan esetekben, amikor a lelkipásztori hivatallal nem jár együtt megfelelő javadalmazás.

A közalapok anyagi kérdései körüli folyamatos vitában Boncz Ferenc meghatározó tanácsadója volt Trefortnak. A miniszter bizalmi emberének tekintette őt, és számos lényeges kérdésben támaszkodott a véleményére. Szorosan vett hivatali hatáskörén kívül is megbízást adott neki 1880-ban arra, hogy mint állandó miniszteri biztos ellenőrzés céljából évente többször meglátogassa a jogakadémiákat és püspöki líceumokat (Udvardy, 1898). 1886-ban a királyi jogakadémiák állandó, teljes hatalmú miniszteri biztosává is kinevezték, s ezen kívül a püspöki líceumoknak is miniszteri biztosa volt. A katolikus lelkészi javadalmak összeírásánál követendő irányelvek és módozatok tárgyában a minisztériumok részéről kiküldött bizottság szintén őt választotta elnökéül.¹⁰ Ő és Ordódy Kálmán¹¹ osztálytanácsos vették át a bécsi kormánytól a Ludovika Akadémiát,¹² és Hegedűs Lajos Candid miniszteri tanácsossal együtt a terézianumi magyar alapokat.¹³

Boncz Ferenc Trefort megbízásából tanulmányozta a római katolikus alsóbb papság anyagi helyzetének rendezését célzó kongrua-kérdést is. Boncz Ferenc indította meg a katolikus alapszolgálat kongruájának rendezését az „*Emlékiratnak*”,¹⁴ és az azt követő írásainak a közzétételével, továbbá e téren mint a kongrua-bizottság által megválasztott előadó is meghatározó tevékenységet fejtett ki. 1894-ben az egyik bizottsági ülésen lemondott előadói tisztségéről, de azt a bizottság tagjai nem fogadták el.¹⁵ Ezen a téren folytatott tevékenysége és írásai jelentős szakmai vitát generáltak.

A kongrua tárgykörében 1888-ban írt műve úttörőnek minősült (Boncz, 1888). Nála jobban talán senki sem ismerte ezt az összetett problémakört. Olyan kérdésekkel foglalkozott, hogy milyen mértékű legyen a kongrua minimuma, kik részesüljenek abban, miként derítsék ki a körülbelül tízezer plébánia minden egyes lelkészének jövedelmét, milyen utasítást adjanak az összeíró küldöttségnek, ki bírálja el a vitás jövedelmi forrásokat, mi történjék a kegyuraságokkal, maradjanak-e, megváltsák-e, kik kötelesek a kongrua növeléséhez hozzájárulni. Olyan komoly gyakorlati problémák, amelyeket a kapcsolódó részletkérdésekkel

---

10 Nemzet, 1886. február 4., 1.

11 Alsó-liésztkői és rozsony-miticzi Ordódy Kálmán Keresztelő János Ferenc (Bagota, 1815. január 10. – Buda, 1871. december 14.) császári és királyi főhadnagy, honvédelmi minisztériumi osztálytanácsos.

12 Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia.

13 Az 1742-ben készült felterjesztés alapján a bécsi kormányzat Magyarország helyett a Habsburg Birodalom részére alkotta meg – a báttaszéki apátság jövedelmeinek felhasználásával – a bécsi Terézianumot (1749), akkori nevén a Mária Terézia-féle kollégiumot (Collegium Thesianum) (Horváth, 1941).

14 Boncz Ferenc emlékirat a rom. katolikus lelkészeknek a canonica visitation alapuló illetményei tárgyában. Ezt követően a vele vitába szálló Sztéhló Kornélnek adott választ: Boncz Ferenc: *Észrevételek Sztéhló Kornél ügyvéd urnak a lelkészi congruák kérdésében közlött czáfolatára*. A vitára Raffay Ferenc győri királyi törvényszéki albiró is kitért.

15 Magyar Hírlap, 1894. január 20., 18.

együtt Boncz vetett fel először gyakorlati megoldást keresve, és amelynek eredményét „*A lelkeszi kongrua*” és „*Előadmány*” cím alatt két külön műben közzé is tett (Boncz, 1888b). Boncz Ferenc e témakörben közölt írásai élénk szakmai vitát generáltak a jogirodalomban.¹⁶

Ezeket kívül számos írása jelent meg a *Közigazgatási Lapokban*,¹⁷ a *Jogtudományi Közönyben*, a *Nemzetben*, a *Pesti Naplóban*, az *Egyetértésben*, részben névtelenül, részben „B. F.” monogrammal. Írt a katolikus önkormányzatról és annak szervezetéről, a katolikus papnöveldek reformjáról, az alapokról és az alapítványokról. A Pallas által kiadott *Közgazdasági lexikonban* az egyházi javak, az egyházi javadalmak, a kötött vagyon és kegyuraság cím alatt közölt cikkeket (Halász & Mandello, 1901).

Csáky Albin kultuszminiszter¹⁸ 1891-ben rábízta az esztergomi érsekség javainak átvételét és az örökösökkel való elszámolást, ami egy évig tartó munka volt.¹⁹

A közalapítványi királyi ügyigazgatói állást 1892-ig, 41 évi hivatali szolgálat után kérelmezett nyugdíjaztatásáig töltötte be, és a Lipót-renddel tüntették ki.²⁰ A nyugdíjazásáról részletesen beszámolt a sajtó. Az ügyigazgatóság teljes személyzete testületileg vett részt az ünnepségen, és Kossuth Péter, az ügyigazgatóság első ügyésze mondott emelkedett hangon búcsúbeszédet, amelyből érdemes kiemelni a következőket: „*Tizenöt éven át volt szerencsénk méltóságodat főnökünkül tisztelhetni, – és ezen hosszú idő alatt jóindulatának s kegyességeinek voltunk mindnyájan és mindenkor részesei, s méltóságod bölcs vezetése alatt lehetővé vált nekünk az, hogy feladatunknak, hivatalos kötelmeinknek sikeresen megfelelhettünk. Valóban fájdalom tölti el keblünket akkor, midőn*

16 Jelentős szakmai vitában állt Fenyvessy Ferenc országgyűlési képviselővel, akinek az 1886. február 11-én tartott beszédére reagált írásban Boncz Ferenc. Erre Fenyvessy a február 16-i számban válaszolt (Nemzet, 1886. február 16., 1–2.). Erre szintén észrevételeket tett Boncz. Boncz Ferenc: A »párbér« vita fejlődése és a curiai döntvény címmel (Nemzet, 1886. február 18-i számának melléklete). Az 1886. február 11-én a párbérről a képviselőházban tartott vitáról részletes beszámolót lásd: Pesti Napló reggeli kiadás, 1886. február 12., 1–2.

17 A *Közigazgatási Lapokban* jelentek meg „*Az utolsó tisztujtáshoz*”. „*Hivatali fizetések és nyugdíjak átengedhetők-e*” és „*A katolikus főpapi hagyaték körüli eljárás*” című írásai. Emellett a *Jogtudományi Közönyben* jelent meg például „*A Pts. módosítása tárgyában készült törvényjavaslat 13-ik §-ához*”. *Jogtudományi Közöny*, 1881/4., 38–39.

18 Körösszegi és adorjáni gróf Csáky Albin (Korompa, Szepes vármegye, 1841. április 19. – Budapest, 1912. december 15.), vallás- és közoktatásügyi miniszter, valóságos belső titkos tanácsos, magyar királyi főosztálynokmester, tárnokmester, a főrendiház elnöke, az Aranygyapjas rend vitéze.

19 Erről folyamatosan beszámolt az *Esztergom és Vidéke* az 1891/11., 12., 13., 19., 23., 39., 48., 58., 94., 95. és 96. számaiban. Különösen érdekes a történet, amit a 103. számban, 1891. december 20-án közöltek Gaston néven „*Áruló porszemek, leleplezett kísértetek*” címmel. A történet jól világítja meg Boncz Ferenc lelkiismeretes eljárását.

20 A Lipót-rend (teljes nevén Osztrák Császári Lipót-rend, Österreichisch-kaiserlicher Leopold-Orden) ritkán adományozott polgári és katonai kitüntetés volt, amelyet I. Ferenc osztrák császár és magyar király alapított 1808-ban édesapja, II. Lipót tiszteletére.

méltóságodnak körünkből való távozása folytán mindezen jóktól elesünk. Fajdalmunk némi enyhülést talál a fölött érzett igaz örömiünkben, hogy méltóságodnak a közügyek s különösen a közalapítványok és alapok érdekeinek előmozdítása körül, valamint a jogirodalom terén szerzett kitűnő érdemei méltó elismeréséül. Felsőge méltóságodnak nyugdíjaztatása alkalmából a Lipót-rend lovagkeresztjét legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. E legmagasabb kegyelmi tény fölötti igaz örömiünk nyilvánítására indít bennünket ama tudat, hogy méltóságod nagy érdemeinek elismeréséről tanúskodik kétségtelenül ő Felsőgének legkegyelmesebb kitüntetése és hogy ez fényes bizonyítéka annak is, hogy méltóságod személyében oly jeles, érdemekben gazdag férfiút voltunk szerencsések hivatali főnökül bírhatni, kinek bölcs vezetése alatt szolgálhatni valóban nagy örömiünkre volt s a kit büszkén vallhattunk főnökünknék.”²¹ Boncz Ferenc tisztségét Tost Gyula,²² volt kerületi főtiszt, későbbi vallás- és közoktatásügyi miniszter vette át.

Élete utolsó évei

Nyugdíjazását követően Udvardba vonult vissza, de ott is aktív életet élt. Két év múlva, 1894-ben jelent meg „*A vallás körüli felségjogok*” című könyve,²³ ami hivatali ügykörével kapcsolatos tanulmányainak az utolsó alkotása volt. A mű részletes áttekintést ad a témakör történeti előzményeiről és annak jogi szabályozásáról. Nyugdíjas élete során a gazdaságának,²⁴ családjának és a vármegyének élt, amelynek törvényhatósági és közigazgatási bizottsági ülésein aktívan részt vett. 1896-tól az Udvardi községi önszegélyző egyletnek mint szövetkezetnek az igazgatósági tagja volt.²⁵

Egy gyermeke volt, Boncz Ödön, aki 1858. december 19-én Komáromban született és szintén a jogász hivatást választotta, majd apja nyomdokain közigazgatási területen dolgozott, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban miniszteri titkár lett (Szinnyei, 1901).

---

21 Pesti Napló esti kiadás, 1892. április 25.

22 Bányavölgyi Tost Gyula (Bányavölgy, 1846. november 16. – Budapest, 1929. október 24.) országgyűlési képviselő, vallás és közoktatásügyi miniszter.

23 Még a kritikus recens is elismeri, hogy „*Külömben el nem vitathatjuk a szerzőtől az érdemet, hogy tanulmányával szolgálatot tett a magyar jogtörténelmi tudománynak, mert az általa gyűjtött anyag nagyban hozzá fog járulni, illetőleg alapul s ösztönül szolgálni az eszmék tisztázásához s az igazság felderítéséhez.*”

24 Gazdálkodó földbirtokosként tartották nyilván Udvardon.

25 Központi Értesítő, 1901/34., 915.

Boncz Ferenc 1901. április 2-án reggel 6 órakor halálozott el, élete 72-ik, házassága 43-ik évében. A korabeli beszámolók alapján hosszas szenvedés után „csendesen jobblétre szenderült”. Temetésére április 4-én délután 4 órakor került sor a római katolikus egyház szertartása szerint, és az udvardi családi sírboltban került elhelyezésre.²⁶ Komárom megye a saját halottjának tekintette.

Felesége, Boncz Ferencné, született Klein Karolina, nem sokkal később követte őt. Május 27-én tragikus körülmények között hunyt el Budapesten, amikor a fiát, Boncz Ödön, akkori kultuszminiszteri osztálytanácsost látogatta meg a József körüti házának 3. emeleti lakásában. Május 28-án volt a fővárosban a beszentelése, amelynél a sok résztvevő között jelen volt Wlassics Gyula kultuszminiszter is.²⁷ Annak megtörténte után hazaszállították Udvardra, ahol férje mellé helyezték örök nyugalomra.²⁸

Záró gondolatok

Boncz Ferenc életéről és munkásságáról részletesen beszámolt Szüry Dénes,²⁹ akitől most röviden idézünk: „*Boncz jogász volt, erős fegyverzettel a maga terén, soha se habozva, hogy késztetének melyik szeréhez nyúljon álláspontja igazának megvédésére. Perirataiban éles pengét használt s logikusan és elmeéllel öntötte papírra meggyőző érveit, a nélkül, hogy küzködni kellett volna a találó kifejezések tekintetében. A mint egyszer, gondolkozás útján, tisztába jött a kérdésre nézve, rendkívüli gyors tolmácsul szolgált neki nyomban, ívekre és ívekre menőleg, a tolla. Széles körű, alapos ismerettel birt a közigazgatás sokoldalú és szövevényes kérdéseiben is.*” (Szüry, 1901)

Boncz Ferenc jogász, magas rangú állami tisztségviselő, az egyházjog jeles képviselője méltán érdemli meg, hogy életéről és pályafutásáról megemlékezzünk, és azt példaként állítsuk napjaink emberei számára.

---

26 Magyar Nemzet, 1901. április 4., 3.

27 Báró zalánkeméni Wlassics Gyula (Zalaegerszeg, 1852. március 17. – Budapest, 1937. március 30.) jogász, közjogi író, miniszter, az MTA tagja.

28 Vasárnapi Ujság, 1901/22., 362.

29 Szüry Dénes (Rétalap, 1849. július 2. – Budapest, 1909. október 28.) író, műfordító, miniszteri tanácsos a közoktatásügyi minisztériumban, a Kisfaludy Társaság tagja.

Felhasznált irodalom

- Boncz F. (1876). *A magyar közigazgatási törvénytudomány kézikönyve. A törvényhozás legújabb állása szerint I-III.* Athenaeum.
- Boncz F. (1877). *Magyar államjog.* Athenaeum.
- Boncz F. (1881). A lelkészi congruák kérdése. *Jogtudományi Közlöny*, 15(11), 382–385.
- Boncz F. (1878). A katolikus főpapi hagyatékok körüli eljárás. *Jogtudományi Közlöny*, 12(5), 33–34.
- Boncz F. (1888a). *A lelkészi congrua.* Pfeifer Ferdinánd Kiadás.
- Boncz F. (1888b). *Előadmány a kongrua-ügyben.* Magyar királyi Egyetemi Könyvnyomda.
- Borovszky S. (Szerk.) (1927). *Magyarország vármegyéi és városai. Komárom vármegye és Komárom.* Országos Monografia Társaság.
- Halász S. & Mandelló Gy. (1901). *Közgazdasági lexikon I-III. Közgazdasági ismeretek tára.* Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság.
- Horváth J. (1941). A magyar állam jogi személyisége, a külügyek vitele és a külpolitikai nevelés Magyarországon az utolsó két században. In Horváth J. (Szerk.), *Utolsó tanulmányok* (pp. 1–96). Horváth Jenő.
- Koi Gy. (2008). A közigazgatási jog szerepe a megalkotandó Polgári Törvénykönyv tükrében. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 10(2), 3–12.
- Nánási L. (2000). A vád hatóságai 1848/49-ben. *Jogtudományi Közlöny*, 55(6), 247–251.
- Sári J. (2005). Rekvium a magyar alkotmányjogért. *Magyar Jog*, 52(7), 385–393.
- Szente Z. (2011). A historizáló alkotmányozás problémái – a történeti alkotmány és a Szent Korona az új Alaptörvényben. *Közigazgatási Jogi Szemle*, 4(2), 1–13.
- Szinnyei J. (1891). Boncz Ferencz. In Hornyánszky V. (Szerk.), *Magyar írók élete és munkái I. kötet* (pp. 1206–1207). Hornyánszky Viktor Könyvkiadóhivatala.
- Szűry D. (1901). Emlékezés Boncz Ferenczre. *Vasárnapi Ujság*, 48(21), 335–336.
- Udvardy L. (1898). *Az egri érseki jogliceum története 1740-1896.* Az érseki líceum könyvnyomdája.
- Vincze A. (2021). Szokás, szokásjog és konvenció az alkotmányjogban. *Közigazgatási Jogi Szemle*, 14(1), 1–11.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Sándor I. (2023). Boncz Ferenc életútja és munkássága. *Belügyi Szemle*, 71(12), 2197–2205. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.12.5>